

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Управління- це вплив на працівників з метою досягнення цілей, що стоять перед підприємством і його працівниками. Воно базується, з одного боку, на багатьох галузях знань, таких, як економіка і політологія, соціологія і психологія, інженерні дисципліни, статистика, а з іншого боку - на безпосередньому узагальненні досвіду управління різними підприємствами, організаціями і компаніями у ході тривалої історії розвитку людської діяльності.

Ризик - явище, що охоплює всі господарюючі суб'єкти, які функціонують в умовах ринкових відносин. Вміння ефективно впливати на ризики дає можливість підприємствам успішно функціонувати, підтримувати фінансову стійкість, прибутковість та конкурентоспроможність в умовах глобалізації. Тому, проблема розробки комплексного підходу до управління ризиками набуває актуальності в сучасних умовах господарювання. Ризики мають значний вплив на фінансові результати господарської діяльності підприємства, тому виникає потреба в створенні механізмів управління ними [2, с. 152].

Управління ризиками – це теоретичне обґрунтування підходів до комплексного управління ризиками підприємства та розробка науково-методичних рекомендацій щодо їх застосування.

Багатостороння проблема управління ризиками підприємства знайшла відображення в наукових працях відомих дослідників, таких як: А. Маршалл, Дж.М. Кейнс, Ф. Найт та інших вчених. Проте, зважаючи на складний та комплексний характер питання управління ризиками залишаються предметом різноманітних наукових досліджень.

Вчені-економісти трактують ризик, який застосовується до господарської діяльності підприємства (організації) [4, с.17]:

- невизначеність отримання доходів та виникнення витрат;
- ймовірність зазнати збитків чи упустити вигоду;
- можливість позитивного або негативного відхилення від планових показників у процесі господарської діяльності;
- втрати фінансових, матеріальних або трудових ресурсів в результаті реалізації узгодженого плану дій;
- погроза, небезпека; небезпеки або випадковості, які мають неминучий характер і є причинами збитків.

Такі поняття ризику не суперечать між собою, а лише доповнюють один одного, охоплюючи його зміст, але сутність ризику проявляється у його функціях, які він виконує: захисну, стимулюючу та соціально-економічну.

Найбільш небезпечний для підприємства ризик – це ризик банкрутства. Банкрутство, вважаємо, визнана уповноваженим державним органом неспроможність боржника (організації або громадянина) задовольнити вимоги кредиторів та (або) сплатити обов'язкові державні платежі [3].

Тому, управління ризиками – діяльність, яка має за мету знизити чи компенсувати шкоду для об'єкта при настанні несприятливих подій та визначити шляхи і можливості забезпечення стійкості об'єкта чи системи та його здатність протистояти несприятливим ситуаціям.

Зважена стратегія управління ризиками в процесі стратегічного розвитку підприємства базується на адаптивному підході до управління ризиками, якому притаманні господарські операції з середнім рівнем ризику, а також на збалансованій ризик-позиції підприємства, коли здійснюються тільки ті операції, у яких підвищення ризикованості компенсується адекватною зміною прибутковості [5, с.283].

Управління ризиками базується на таких загальних принципах управління як: принцип системного підходу, оптимальності управління, ефективності управління, регламентації, формалізації, матеріального і морального стимулювання. До спеціальних принципів управління ризиками можна віднести: принцип інформативності, прогнозованості, документування, інтеграції та принцип лояльного ставлення до ризиків [5].

Основна передумова при управлінні ризиками полягає в тому, що кожна організація існує щоб

створювати вартість для сторін, які зацікавлені в її діяльності. Усі підприємства, які зіштовхуються із невизначеністю, і завданням керівництва є ухвалення рішення про рівень невизначеності, з яким підприємство готове змиритися, бажаючи збільшити вартість для зацікавлених сторін. Невизначеність, з однієї сторони, приховує в собі ризик, а з іншої, відкриває можливості, тому вона може привести як до зниження, так і до збільшення вартості.

Управління ризиками підприємства – це процес, що здійснюється радою директорів, менеджерами, економістами та іншими співробітниками, який починається при розробці стратегії і охоплює всю діяльність підприємства. Цей процес спрямований на визначення подій, які можуть впливати на організацію і керування пов'язаних з цими подіями ризиками, а також контроль того, щоб не перевищувався ризик-апетит організації та надавалася розумна гарантія досягнення цілей організації [1, с.29].

Отже, управління ризиками підприємства:

- ✓ являє собою безперервний процес, що охоплює всю організацію;
- ✓ здійснюється співробітниками на всіх рівнях організації;
- ✓ використовується при розробці і формуванні стратегії;
- ✓ застосовується у всій організації, на кожному її рівні та в кожному підрозділі і включає аналіз портфеля ризиків на рівні організації;
- ✓ дає керівництву і раді директорів організації розумну гарантію досягнення цілей.

Таким чином, комплексне управління ризиками дозволяє враховувати внутрішні та зовнішні фактори в діяльності підприємства, визначати шляхи забезпечення стійкості господарюючого суб'єкта, його здатність протистояти несприятливим ситуаціям в умовах конкуренції.

Список літератури:

1. Балахініна А. В. Управління підприємством в умовах невизначеності та ризику / А. В. Балахініна // Управління розвитком. – 2011. – №. 20. – С. 159.
2. Пономаренко В. С. Концептуальні основи економічної безпеки : монографія / В. С. Пономаренко, С. В. Кавун. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. – 256 с.
3. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. / К. С. Горячова // Економіст. – 2003. - №8. - С. 65-67.
4. Вітлінський В.В., Верченко П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.
5. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб.: [для студ. вищ. навч. закл.] / [Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева та ін.]. – К.: ЦУЛ, 2002. – 457 с.